

weinig aanhangers: VOSSIUS in zijn boek *De Theologia gentili et physiologia christiana sive de origine ac progressu idololatriae*, dat in 1642 alhier verscheen, *La religion chrétienne autorisée par le témoignage des auteurs payens* van den Jezuïet DOMINIQUE DE COLONIA, straks DILHERR, BOCHART, de Fransche bisschop HUET, zij allen gaan min of meer van dezelfde gedachte uit; in Engeland vindt de meening, dat het heidendom niets anders is dan eene verminkte oorspronkelijke Openbaring, zelfs tot in onzen tijd weerklink, en is nog door GLADSTONE in zijn *Juventus mundi* verdedigd (GRUPPE).

Onder den invloed der Calvinistische Reformatie — LUTHER neigde meer tot het standpunt van de kerkvaders en van Rome, al deelde hij het niet ten volle — treden bij de Gereformeerden, aanvankelijk althans, andere gezichtspunten op den voorgrond: het door CALVIJN op grond van de leer der Schrift geponeerde dogma der gemeene gratie wees een gansch anderen weg, om de overeenstemming te verklaren, dan de ontleeningstheorie bood — SCALIGER met zijn universalistische beschouwing der oudheid was een Calvinistisch philoloog —; maar doorgestaan op dezen weg is men eerst in onzen tijd. De Romantiek — terecht is de moderne Orientalistische wetenschap haar dochter genoemd — nam de oude voorstelling weer op, en verkondigde opnieuw de afhankelijkheid der Helleensche kultuur van de Oostersche: de 4-deelige *Symbolik und Mythologie der alten Völker, besonders der Griechen* van FRIEDRICH CREUZER, die zich openlijk tot de Romantici rekende, levert er het bewijs voor. In 't bijzonder op de filosofie toegepast wordt ze dan straks door GLADISCH en RÖTH: terwijl de eerste als vaststaand aanneemt, dat in de voornaamste stelsels der vóór-Sokratische filosofie zich de wereldbeschouwing der vijf Oostersche